

Oplevering actie-onderzoek

2 juli 2018

Meedoen 55+

Aanleiding

Signalen dat steeds meer ouderen financieel moeilijk rondkomen en daardoor minder deelnemen aan activiteiten waardoor zij een groter risico lopen op sociaal isolement, een slechtere gezondheid en een lager gevoel van welbevinden

- Het aantal kwetsbare ouderen neemt door de vergrijzing komende jaren verder toe
- Twee moties (nov. '17): verkennen mogelijkheden waardoor ouderen met een smalle beurs kunnen (blijven) deelnemen aan activiteiten.

De initiatiefgroep wil invulling geven aan dit maatschappelijk vraagstuk over armoede en meedoen

Stg de Vonk	Ria van Nistelrooij
LEV groep	Sjef Ramaeckers (stafteam innovatie) Pascalie Peeters (kwetsbare ouderen Noord) Saskle van Engeland (kwetsbare ouderen Oost) Ilona Middel (kwetsbare ouderen West) Bauke Lamers (sociaal raadlieden, Oost)
GGD	Ellen van Bree
Voorzitter VBOH	Wilma Berkhout
Voorzitter KBO	Piet Maas
KBO Bernadette	Henriette Verouden
KBO Brouwhuis	Albert Coppens
Kerk damiaan (diaken)	Ton Schepens
Woningbouwcorporatie Volksbelang	Elske van Osch (senior woonconsulent)
Woningbouwcorporatie WoCom	Linda vd Hurk (medewerker incasso)
Woningbouwcorporatie Woonpartners	Huub Diessen (beheerder) Kim Befort (manager klant en wijk)
Kunstkwartier	Theo de Veer
Gemeente	Yvonne Feenstra
Super Sociaal	Monique der Kinderen
Ruilwinkel	Mien Paridans
Stg Leergeld	Anke Vlasbom
Savant	Tineke van Dijk
Defence for Children / Speaking Minds	Jeroen en Mustafa
Armoedeplatform Helmond	Leen de Kramer
Quiet.nl	Ralph Embrechts
KBO Brabant	Eva Geelen
Savant thuisbegeleiding	Tineke van Dijk
Savant wijkverpleegkundige	Elsa Hardeveld
Zorgboog Pannenhoeve	Jantien de Jong (buro 50)
Wijkraad Mierlo-Hout	Jan Drouen
Wijkraad Helmond-Noord	Huub de Bruyn
Armoedeplatform	Leen de Kramer

Met wie hebben we gesproken?

Partners initiatiefgroep Meedoen 55+:

Armoedeplatform: Joost Verspaget (aanspreekpunt initiatiefgroep)

Wijkmanagement: Hennie de Gooijer

Adviesraad Sociaal Domein: Jan van Ginkel

GGD: Ellen van Bree

Elkerliek: Peter Martens

LEV groep: Sjef Ramaeckers

Stadslab: Dirk van Ledden

Opdrachtnemers: Kim van Uden en Nadieh van Kesteren

Actie-onderzoek

- Samen het vraagstuk verkennen en komen tot een gedragen oplossing.
- Stimuleren dat mensen met weinig geld kunnen (blijven) deelnemen aan activiteiten/vrijtijdsvoorzieningen o.g.v. sport, cultuur, recreatie.
- Niet: financiële armoede oplossen
- Wel: vergroten mogelijkheden/kansen om mee te doen
- Actie-leren: experimenteren, leren van en met elkaar, bijsturen en aanpassen waar nodig.

Rekening houden met de leeftijdsgroepen, verschil in behoeften.

- 55+: vitaal, kans op AOW gat, 'sandwich' groep, (overbelaste) mantelzorger
- 67+: stoppen met werk, AOW
- 75+: mobiliteit en gezondheid wordt minder, meer alleenstaanden, netwerk wordt kleiner, sneller gevoel van onveiligheid

*Armoede is niet alleen een kwestie van (te) weinig geld hebben,
ook van niet mee kunnen doen, van sociale uitsluiting*

Relatie armoede – eenzaamheid – gezondheid:

- Onderzoeken van CBS, RIVM en GGD's laten een sterk verband zien tussen armoede, ziekte, een klein sociaal netwerk en eenzaamheid
- Problemen met 'eindjes aan elkaar knopen' leiden vaak tot thuis terugtrekken. Armoede voltrekt zich daarmee grotendeels ongezien voor de omgeving
- Sociale participatie en een sociaal netwerk speelt een belangrijke rol bij vooruitkomen en uit de armoede komen
- Signalen dat ouderen met smalle beurs zorg vermijden waardoor gezondheid slechter wordt

---

**VOLWASSENEN MET EEN
LAAG INKOMEN:**

...ervaren hun eigen
gezondheid minder positief

...hebben minder eigen regie
over hun leven

...zijn vaker psychisch
on gezond

...zijn/worden vaker sociaal
uitgesloten

(GGD 2016)

Helmondse cijfers

- 27% van 65+ heeft inkomen tot 120% van het sociaal minimum (= 2.700 huishoudens, 3.600 inw.)
- Lage inkomens vooral in: Binnenstad, H-Oost, H-Noord en H-West. Ook een deel van Brouwhuis valt op (in dit deel wonen vooral ouderen)
- Moeite met rondkomen (volwassenen) uitschieters: H-Oost en H-West met 41%. Bij 65+ scoort H-West het hoogst: 28%

3.400 ouderen alleen
AOW
(regio:19%)

Vernieuwde aanpak Armoedeplatform

Regie op verbinden in de samenwerking en
inwoners die het nodig hebben beter bereiken zodat zij kunnen meedoen

Werkplaats Meedoen voor Kinderen
Werkplaats Meedoen 55+

Een kernteam en een lokale verbinder de beweging in gang zetten

Een aantal conclusies uit de gesprekken...

- Positieve reacties op dit initiatief
- Financiën is voor mensen zeker drempel voor deelname activiteiten
- Met alleen AOW leef je boven de armoedegrens (120%) maar dat neemt niet weg dat je moeilijk kunt rondkomen en in sociaal isolement raakt (ontwijken verjaardagen en activiteiten om te kunnen besparen)
Deze groep neemt toe maar is weinig zichtbaar
- Het gaat niet alleen om geld, ook andere belemmeringen spelen een rol, zoals angst of onbekendheid
- Er is genoeg aanbod voor de doelgroep, maar het is versnipperd
- Er is geen overzicht van 'armoede voorzieningen'
- Wijkprofessionals (bv. wijkverpleegkundigen) hebben geen overzicht van wat er is. "Er is veel en het verandert snel. Kost ons moeite en tijd om het uit te zoeken voor de ouderen"
- Doelgroep bereiken is lastig, ouderen in stille armoede vragen niet en komen niet snel uit huis (vooral eenzame ouderen niet)
- Steeds meer verborgen armoede, bv. Mierlo Hout

Een aantal conclusies uit de gesprekken...

- Gezondheid speelt belangrijke rol bij meedoen. Steeds meer vermijdingsgedrag m.b.t. gezondheid (i.v.m. kosten/eigen bijdrage).
- Verschillende organisaties komen achter de voordeur, wordt weinig samengewerkt. Vb. thuisbezoek 75+. Dit kunnen we effectiever benutten, meer de verbinding met het netwerk.
- Sociaal/ emotionele armoede bij ouderen speelt grote rol
- Er komt een grote groep ouderen aan! Zorgen dat die vitaal blijven (preventie)

Uit de interviews

“Door de hoge ziektekosten vanwege de handicap van mijn man blijft er geen geld over voor leuke dingen”

“Na een dagje uit voel ik me fijn, en is mijn hoofd leeggemaakt. Door de activiteiten die ik onderneem leer ik opnieuw mensen kennen”

“Over een week heb ik een afspraak bij de dokter voor mijn knie. Maar ik denk dat ik die afzeg, een nieuwe knie kan ik niet betalen”

“Als ik de loterij zou winnen, zou ik een dagje weg gaan met mijn kinderen en kleinkinderen”

“Gratis diensten en producten zijn welkom, maar als je daarbij moet laten zien dat je arm bent, kan dat wel een drempel zijn”

“Het doet me pijn dat ik de kleinkinderen niet een keer mee uit kan nemen of trakteren op iets. Ik ben er heel verdrietig om en schaam me diep”

Alle kinderen
mogen meedoen

want nu meedoen is straks meetellen

Best practices
Inspiratie

UITbureau voor Ouderen®

Helmond investeert in cultuurparticipatie ouderen
Culturele interventies dragen bij aan positieve gezondheid

Werkplaats Meedoen 55+

1a. “VVV voor mensen met weinig geld”

- Wegwijs, laagdrempelig, fysiek en online
- Starten met een fysiek punt (mail/ telefoon/ inloop)
  - Info van wat er is bundelen
  - Iemand die luistert en meedenkt, ook vrijwilligers/ ervaringsdeskundigen aan verbinden
  - 1 of 2 locaties, vaste uren (bv. Noord/ Pannenhoeve en Mierlo-Hout/Geseldonk)
- Noot: er is al een sociale kaart die we als basis kunnen gebruiken
- Verbinden van wat er is en lokale netwerk verder versterken
- Breed netwerk betrekken en verbinden
- Doorontwikkeling: ook online opbouwen

Werkplaats Meedoen 55+

1b. Sociaal Fonds Meedoen 55+

- Vergoedingen voor tablet, lidmaatschap KBO of andere vereniging, etc.
- Afstemming met bestaande fondsen zoals Beelsfundatie
- Maatwerk, inspelen op wat nodig is
- Niet opnieuw een inkomenstoets, verwijzing via lokale werkers?
- Doorontwikkeling: commerciële organisaties verbinden die 'leuke of nuttige uitjes' aanbieden zoals dierentuin, musea, restaurants, kapper, etc. (kracht uit de stad benutten). Denk aan:
  - Vouchers inzetten: Hellemond Gift (gesponsord door lokale fondsen), of
  - Online platform zoals Quiet

Werkplaats Meedoen 55+

2. Regie op de lokale samenwerking, achter de voordeur

- Van elkaar weten wat er is en wat mogelijkheden zijn (vraag inwoner centraal)
- Kennis over de mogelijkheden (sociale kaart)
- Meer integrale afstemming bij huisbezoek 75+
- Met elkaar afspraken maken over samenwerking
- Experimenteren, van en met elkaar leren, in Noord en Mierlo-Hout

Werkplaats Meedoen 55+

Uitgifte 2^e hands zorg hulpmiddelen (vanaf juli)

- Zorgboog zamelt spullen in
- Uitgifte via Ruilwinkel, later evt. andere locaties

Monitoring en evaluatie

Via lokale verbinder (armoederegisseur) en terugkoppeling in kernteam

Rol initiatiefgroep...?

**the proof
of the
pudding,
is in the
eating.**